

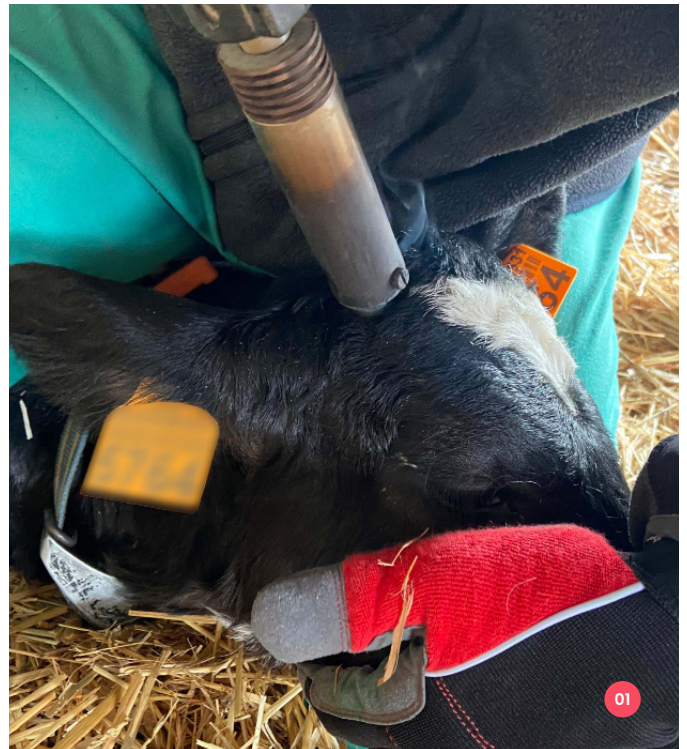

MAIG 2022

#02

Escornar vedells: tipus de procediments i efectes sobre el benestar animal

A. RAMON | E. MAINAU | P. LLONCH

L'escornat és una pràctica comuna a les explotacions bovines, sobretot a les vaques de producció lletera. L'escornat està justificat perquè permet tenir un millor maneig dels animals, disminuir les conductes agressives i prevenir possibles danys tant al personal com a la resta d'animals. A més a més, permet reduir la mida de les instal·lacions, com ara de les menjadores.

“L'escornat i l'esmotxat són procediments estressants i dolorosos, ja que causa un augment en la concentració plasmàtica de cortisol.”

Els procediments dolorosos a més de produir canvis fisiològics, productius i de comportament també produeixen canvis a nivell emocional. El dolor s'associa amb estats afectius negatius i comportaments depressius arran dels biaixos cognitius. Per exemple, els vedells poden mostrar aversió condicionada al lloc on es produeix l'escornat degut al dolor.

Els vedells neixen sense banyes. A les 2 setmanes de vida es forma el botó epitelial i a les 4 setmanes és quan comença a endurir-se, passant a anomenar-se botó de la

banya. A les 8 setmanes de vida, la banya comença a adherir-se a l'os frontal i cap a les 24-32 setmanes el nucli d'aquesta va endinsant-se cap al sinus frontal. Aquí rau la diferència entre esmotxar i escornar. Si es du a terme abans de les 8 setmanes s'anomena esmotxar i si es fa posterior a aquesta data s'anomena escornar. Per aquest motiu, és preferible esmotxar en compte d'escornar ja que és menys traumàtic i dolorós, hi ha menys risc d'infeccions, és més senzill de realitzar i la recuperació posterior és més ràpida.

Hi ha tres tipus de procediments per realitzar l'escornat: cauterització o ferro calent, químic i amputació. Actualment, els dos procediments més utilitzats són l'esmotxat per cauterització (Figura 1) i el químic (Figura 2). Aquests dos procediments es realitzen sobre els botons germinals fent que la banya no arribi a desenvolupar-se. Per contra, l'amputació es realitza sobre la banya ja formada.

● MINIMITZAR O CONTROLAR EL DOLOR

L'actual legislació europea sobre normes mínimes per a la protecció dels vedells (Directiva 91/629/CEE) no regula els procedi-

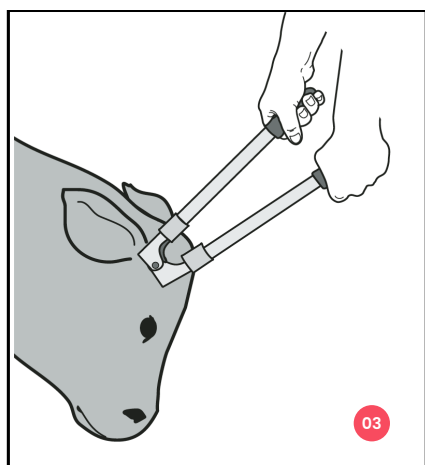
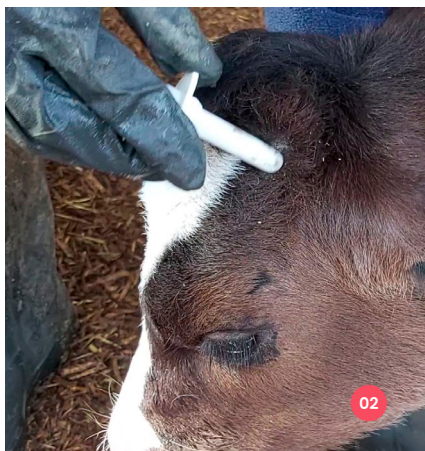
ments d'escornat. La Recomanació Relativa als Bovins adoptada pel Comitè Permanent el 21 d'octubre del 1988 exposa que els procediments on l'animal experimenti un dolor considerable hauran de ser realitzats sota anestèsia local o general per un veterinari o qualsevol persona qualificada conforme la legislació nacional. En alguns països, com Dinamarca, Holanda, Eslovènia i Suècia, és obligatori administrar anestèsia durant els processos dolorosos com és l'escornat.

Es recomana escornar els vedells com més aviat millor, tan bon punt els botons de les banyes es puguin palpar (al voltant de les 3-4 setmanes de vida). L'esmotxat per cauterització és preferible a l'esmotxat químic i a l'amputació de les banyes. Cal usar una combinació d'anestèsia local i analgèsia sistèmica amb antiinflamatoris no esteroïdals (AINEs) per minimitzar els canvis de conducta i hormonaals indicatius de dolor agut. A més, com que els animals poden experimentar dolor crònic de 24 a 48 hores després de l'escornat, cal considerar perllongar el tractament analgèsic. Per disminuir l'escornat, una alternativa seria criar vedells genèticament modificats que neixen sense banyes. Aquest fet és possible amb races d'aptitud càrnica on s'ha vist que el fet de néixer sense banyes no està

lligat a una baixa producció. Però, pel que fa a les vaques lleteres, encara no hi ha prou volum de mascles reproductors sense banyes amb una genètica d'alt rendiment per fer un ús generalitzat sense tenir problemes de consanguinitat.

A la taula 1 es pot veure una comparativa entre els tres mètodes d'escornat i com afecten al benestar animal en base els principals indicadors de comportament, fisiològics (cortisol) i de salut (lesions).

L'escornadora Barnes s'usa en animals des dels dos mesos fins a l'any de vida; per aquest motiu, n'hi ha de diferent mides. Per contra, l'escornadora Keystone i la serra s'usen en animals més grans, a partir de l'any, amb banyes ben desenvolupades.

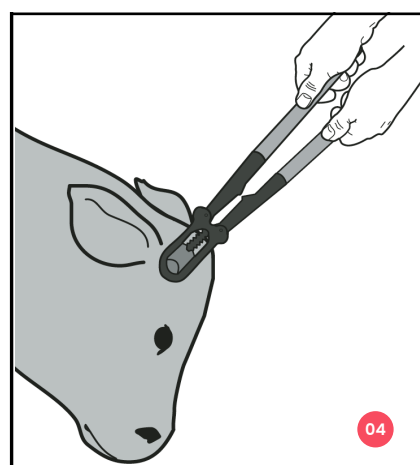
> **Imatge 01**
Esmotxat per cauterització

> **Imatge 02**
Esmotxat químic amb llapis

● TAULA 1. COMPARATIVA ENTRE ELS DIFERENTS TIPUS D'ESCORNAT

	ESMOTXAT PER CAUTERITZACIÓ	ESMOTXAT QUÍMIC	ESCORNAT PER AMPUTACIÓ
Tècnica	Aplicació d'una font de calor	Aplicació d'una substància química càustica	Aplicació quirúrgica per tallar les banyes
Típus	Escornadora: Elèctrica Gas	Pasta aplicada amb espàtula (hidròxid de sodi o calci) / Lllapis (hidròxid de potassi)	Estris: Escornadora Barnes / Escornadora Keystone / Serra
	DURANT EL PROCEDIMENT		
Alteració del comportament	Si	No*	Si
	DESPRÉS DEL PROCEDIMENT		
Alteració del comportament	4 hores	3 - 4 hores	6 - 8 hores
Increment de la concentració del cortisol	30 min a 2 - 4 hores	1 h a 4 - 24 hores	30 min a 5 - 9 hores
	LESIONS		
	Pell al voltant dels botons (ferida superficial)	Pell al voltant dels botons, altres parts del cos i altres animals per cremades accidentals (ferides profundes i dany prolongat)	Pell, os i sinus frontal (lesió extensiva i profunda)

* Durant el procediment d'esmotxat químic quasi no s'observa una alteració del comportament de l'animal, donant la falsa impressió que el procediment no és dolorós. Cal recordar que mentre la substància càustica estigui en contacte amb el teixit, aquesta és activa i per tant, va cremant.

> **Imatge 03**
Tècnica Barnes

> **Imatge 04**
Tècnica Keystone

Amb aquestes tècniques a banda de tallar les banyes s'ha de tallar part de la pell de la base de la banya per assegurar que no torni a créixer.

● MISSATGES CLAU

- L'escornat és un procediment dolorós i estressant.
- Combinar anestèsia i analgèsia durant l'escornat minimitza els canvis de comportament i fisiològics indicatius de dolor.
- És preferible l'esmotxat per cauterització químic i a l'amputació.
- L'ús d'animals sense banyes des del naixement seleccionats genèticament és una alternativa a l'escornat tradicional.

/ Activitat finançada a través del Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020 (Activitat 01.02.01 de Transferència Tecnològica)

